

VÝSTUP NA HORU KARMEL
poznámky k četbě jednotlivých kapitol

Poznámky, které předkládáme, vychází ze společné četby textu knihy Výstup na horu Karmel, která probíhala na našem košířském Karmelu v akademickém roce 2011/2012. Četbě předcházelo představení základních údajů autorovy doby, života, prezentace vzniku a struktury knihy a jejích hlavních témat. Pro ty, kdo se setkání neúčastnili, doporučujeme přečíst si alespoň *Úvod* z pera Vojtěcha Kohuta, který je připojen k vydání nového překladu Janových spisů (Karmelitánské nakladatelství, 1999, s. 8-18).

prolog

Nadpis: hned první věta seznamuje s hlavním obsahem a cílem spisu: jak můžeme ze své strany napomoci tomu, abychom dospěli ke sjednocení s Bohem, a to „zakrátko“. Text je určený „jak začátečníkům, tak pokročilým“ – oběma kategoriím nabízí:

jak se oprostit od časného
a nepřekážet si ani tím, co je duchovní
+ setrvat v plné nahotě a svobodě ducha

úvodní odstavec („téma“): báseň sama obsahuje návod, **jak dojít cíle**. Tímto **cílem** = vrchol hory = stav dokonalosti = **sjednocení duše s Bohem**.

Následuje báseň *En una noche oscura*.

předmluva:

Obsahuje řadu základních témat, která budou dále v knize rozvedena:

1: leitmotivem knihy je **temná noc**, jíž se prochází **na cestě ke „sjednocení lásky s Bohem“**. Jan od Kříže zmiňuje, že jde o téma, o kterém se jen těžko mluví: i ten, kdo si prochází temnou nocí na duchovní cestě, to bude „umět procítit, ale ne vypovědět“.

2: Vycházet při pokusu vylíčit tuto etapu duchovní cesty ze zkušenosti či teologické nauky samo o sobě nestačí, obojí může selhat. Obojí lze také využít, zejména však velkou pomocí, jak říci to podstatné o temné noci, bude Písmo.

3: Proč byla kniha napsána: napomoci na duchovní cestě, protože mnozí se na ni vydají, ale v určitém místě (v temnotách noci) uváznou, respektive do něj ani nechtějí vstoupit. „A i když jim nakonec náš Pán prokáže takovou přízeň, že jim dá i bez toho projít, dojdou mnohem později, s větší námahou a s menší zásluhou, protože se nepřizpůsobili Bohu, aby se nechaly svobodně uvést na čistou a jistou cestu sjednocení.“ „Ony se nenechají /Bohem/ pozvednout – a proto trpí, „neboť se vzpírají tomu, který je pozvedá“, „nespolupracují svou vůlí“ a naopak Bohu spíš překážejí tím, do čeho se pouští, a tím, že Bohu kladou odpor.

4-5: Proto Jan píše svůj spis: abychom se naučili nechat se vést Bohem a pokračovali na cestě „jak začátečníci, tak pokročilí“. Stává se, že na této etapě cesty trpíme o to víc, že nerozumíme tomu, co se nám to děje a nemáme kolem sebe někoho, kdo by nám porozuměl. Jde o období „temné kontempace a vyprahlosti“, prožitku „ztracenosti, temnoty, trápení, úzkosti a pokušení.“ Druzí lidé to, co se ná v takové chvíli v duchovním životě děje, nezdídka interpretují jako depresi, neútěchu, povahový rys nebo vlastní vinu.

Jiní lidé radí, abychom o to důkladněji probírali, kde a čím jsme si to, co prožíváme, sami zavinili – zatímco se ovšem možná právě velice trápíme tím, že si už tak připadáme ubozí a hrozní. Namísto stále podrobnějšího rozebírání možného vlastního zavinění Jan doporučuje nechat člověka v tomto stádiu duchovní cesty projít si tímto procesem očišťování a podporovat ho, aby

ho snesl a přál si v něm setrvat „dokud bude Bůh chtít, protože až do té doby neexistuje lék, ať by /tyto osoby/ dělaly nebo říkaly cokoli.“

6-7: Jan slibuje, že v textu bude řeč o tom, jak si v takovém stavu máme počínat a jak si má počínat ten, kdo doprovází člověka, který prochází temnou nocí, jak se vůbec pozná, že to je vůbec temná noc a která její část to je. Zmiňuje se o případech, kdy si lidé jen myslí, že je Bůh uvedl do temné noci, a takoví, kteří si myslí, že mají ke kontemplaci daleko či naopak jsou lidmi modlitby, ač je tomu ve skutečnosti jinak. Spis by měl tedy nabídnout i podněty, jak rozlišovat, co je v mnohosti duchovních zkušeností a prožitků, „radostí, strastí, naděje i bolesti“ duchovní a co nikoliv.

8-9: Takové téma se nutně předkládá jen obtížně, proto se kniha může zdát zpočátku těžká k porozumění a postupnou četbou by se mělo dospět k celkovému porozumění.

Není řečeno, že jde o text určený všem – Jan ho adresuje některým bratřím a sestrám na Karmelu, tj. těm, kteří jdou po **cestě** ke sjednocení s Bohem. Pro ty také bude četba a porozumění snazší, protože „už jsou velmi obnaženi z časných věcí tohoto věku.“